

Eerst het gevecht, dan de

Maartje is doof en liet de Vlaamse Gebarentaal erkennen door het parlement

"Toen ik een paar jaar was, merkten mijn ouders dat er iets niet klopte. Heel vaak kwam ik niet opdagen als ze me riepen. Ook mijn juf rook onraad: in de klas luisterde ik soms helemaal niet naar haar. Bij de dokter werd al snel duidelijk wat het probleem was. Ik hoorde niet goed, ontdekte hij. Hoorapparaten waren de oplossing. Tenminste, tijdelijk, want mijn gehoor bleef maar achteruitgaan. Tot ik, op m'n zestiende, helemaal niets meer kon horen. Gelukkig had ik als kind veel vriendjes en vriendinnetjes, waardoor ik me niet eenzaam voelde. Maar het was niet makkelijk om altijd maar minder te horen. Zeker omdat ik een jonge tiener was en we onder vriendinnen heel wat babbelden. Natuurlijk kon ik meestal niet goed volgen. Omdat ik geen gebarentaal kende, moest ik me redden met liplezen. Best vermoeiend, zeker op school. Hoewel de leraren het me zo gemakkelijk mogelijk maakten, voelde ik dat er iets niet klopte, dat ik iets miste."

"Eindelijk lotgenoten!"

"Alles veranderde toen ik toevallig een meisje ontmoette dat ook doof was. Er ging een wereld voor me open. Ik ging lessen volgen in de Vlaamse Gebarentaal. Daardoor ontmoette ik een heleboel nieuwe mensen. Opeens bleek dat er zoiets bestond als een dovengemeenschap. Ik ontdekte dat veel dove mensen elkaar opzoeken, dat er

zelfs een heleboel dovenverenigingen bestaan. Als je altijd tussen mensen leeft die wél horen, bots je vaak op barrières. Onder dove lotgenoten verloopt de communicatie een pak eenvoudiger.

Als een kind doof geboren wordt, heeft de dokter vaak een grote invloed op de ouders. Veel dokters raden hen aan om hun zoon of dochter toch te leren spreken, om te kunnen meedraaien in een horende wereld. Gebarentaal vinden ze minder belangrijk, bijkomstig zelfs. Daar ben ik het niet mee eens. Omdat ik pas op mijn vijftiende doof werd, kon ik zélf beslissen hoe ik daarmee wilde omgaan.

Ik vraag me wel eens af wat voor iemand ik geworden zou zijn zonder de Vlaamse Gebarentaal. Ik denk dat ik me verloren zou

niet tegen om dingen te ondernemen. Ik ging Orthopedagogiek studeren aan de Gentse universiteit en ik trok zelfs een jaar naar Groot-Brittannië, voor een opleiding 'Deaf Studies'. Maar het viel me op dat de dovengemeenschap in Vlaanderen niet de plek kreeg die ze verdiende. Op tv zijn nooit tolken te zien, heel wat programma's worden niet ondertiteld... Daarom heb ik twee jaar geleden met mijn vriend en twee vriendinnen het DAF opgericht, het Doof Actie Front. We wilden dat de Vlaamse Gebarentaal erkend zou worden als officiële taal. Dat zou alvast een goed begin zijn om wat meer begrip te krijgen. Met z'n vieren begonnen we met een petitie, en dat liep als een trein. Mijn engagement werd zelfs zo groot, dat mijn studies stilaan op de

"Voor de gelegenheid waren tientallen doven naar Brussel afgezakt. Zo mooi, toen alle volksvertegenwoordigers unaniem vóór stemden"

voelen in een wereld vol horende mensen. Nu heb ik mezelf tenminste kunnen aanvaarden zoals ik ben. Ik heb nog veel horende vrienden, die ik af en toe opzoek. Natuurlijk kennen de meesten geen gebarentaal, dus communiceren we met eenvoudige gebaren en schriftjes. Maar écht thuis voel ik me in de dovengemeenschap, waar de Vlaamse Gebarentaal gebruikt wordt."

"Fantastisch, al die mensen op de tribune"

"Ik heb me snel kunnen neerleggen bij het feit dat ik niet meer hoorde. Het hield me

tweede plaats kwamen. Mijn papers kreeg ik niet altijd op tijd af, zelfs mijn examens schoof ik soms aan de kant... En eigenlijk had ik dat er best voor over. Ik ging helemaal op in ons project! Uiteindelijk verzamelden we meer dan 70.000 handtekeningen: een record. Daarna stapten we naar het parlement, en toen is alles snel gegaan. Onze eis werd ontvankelijk verklaard. Op 26 april 2006 kwam het tot een officiële stemming. Een dag die ik nooit meer zal vergeten. In het Vlaams parlement werd een tribune gebouwd, van waaruit het publiek de zitting kon volgen. Voor de gelegenheid waren tientallen doven, ouders en sympathisanten naar Brussel afgezakt. Fantastisch om dat te zien. Uiteindelijk stemden de volksvertegenwoordigers unaniem vóór, een heel ontroerend moment voor ons. Want ook vroeger hebben veel dove mensen voor die erkenning gevochten, en eindelijk haalden we onze slag thuis. Ik voelde me best wel trots. De erkenning van onze taal moet een hart onder de riem betekenen voor de 6000 doven die ze gebruiken. Nu is eindelijk de weg vrijgemaakt voor meer subsidies, meer begrip... Vlaams minister van Cultuur Bert Anciaux heeft ons ook een kennis- en informatie-

voldoening

centrum beloofd. Hopelijk komt dat er nu ook heel snel!”

“Mijn volgende project: lesgeven”

“Nu ik mijn diploma heb behaald, werk ik voor Fevlado, de Federatie van Vlaamse Dovenorganisaties. We proberen er de belangen van dove mensen te verdedigen. Zo lobbyen we voor een eigen tv-programma, voor tolken op de televisie... Ook in het onderwijs proberen we dingen gedaan te krijgen.

Omdat dove kinderen nog altijd veel problemen ondervinden op school, proberen we met Fevlado druk uit te oefenen. Het onderwijsniveau in de dovenscholen is vaak ondermaats: amper één school gebruikt Vlaamse Gebarentaal in de lessen. Veel ouders sturen hun dove kind dan maar naar een gewone school, waar het dan weer veel moeite heeft om zich aan te passen. Er is dus nog werk aan de winkel!

Ik werk nauw samen met een horende en een dove collega. Ook onze boekhouder is doof. Boeiend hoor, zo'n tweetalige omgeving. Ik zou bijvoorbeeld ook op een plek kunnen gaan werken met allemaal collega's die wél kunnen horen, maar daar zou ik me misschien niet op mijn plaats voelen. Niet dat ik in een hoekje zou kruipen, maar het zou er minder eenvoudig zijn om contacten te leggen of een babbeltje te doen.

Elke maandag geef ik ook les aan de Universiteit Antwerpen: 'Inleiding tot Doven-cultuur', een cursus die ik zelf heb ontwikkeld. Sommige studenten denken: dove zijn toch gehandicapt, hoe kunnen ze nu een eigen cultuur hebben? Ze zijn dus oprecht verbaasd tijdens mijn lessen. Ik praat er over de emancipatie van de doven-gemeenschap, over de problemen waar dove mensen nog steeds mee te maken krijgen... Een tolk Vlaamse Gebarentaal vertaalt de lessen voor de studenten, en tot nu toe gaat dat heel goed.”

“Mijn vriend is opstandiger dan ik”

'Kunnen dove mensen autorijden?' vraagt de mensen me wel eens. Laatst ging ik een nieuwe gsm kopen, samen met mijn horende vriend. Aan de kassa vroeg de verkoper hem: 'Kan ze Nederlands lezen?' Mensen reageren heel verschillend op het feit dat ik niet hoor. Sommigen leggen me met handen en voeten iets uit. Anderen worden bang en haken af. In Groot-Brittannië is de doven-gemeenschap zichtbaarder, en dat merk je aan kleinigheden. Op tv

wordt het journaal in gebarentaal omgezet, en als ik er naar de dokter ging, nam die er spontaan pen en papier bij. In België hebben we nog een lange weg af te leggen, maar het gaat de goeie kant op. Gelukkig heeft mijn familie me altijd door dik en dun gesteund. Mijn ouders en mijn jongere broer hebben een cursus Vlaamse Gebarentaal gevolgd. Jammer genoeg ben ik niet vaak thuis, zodat ze niet genoeg kunnen oefenen. Daardoor verloopt de communicatie soms wat stroef, maar dat vergeef ik hen!

Ook aan mijn vriend heb ik heel veel. We zijn al vier jaar samen. Hij is niet doof, maar meestal communiceren we in de Vlaamse Gebarentaal. Soms heeft hij het er moeilijk mee dat ik niet hoor. Als we samen tv willen kijken en het programma wordt niet ondertiteld, dan kan ik me daar meestal bij neerleggen. Maar mijn vriend wordt dan opstandig, omdat hij het zo onrechtvaardig vindt. Hij is bovendien een grote muziek-

freak. Natuurlijk vindt hij het jammer dat hij me nooit eens iets kan laten horen. Ach, misschien ben ik het ondertussen gewend dat ik sommige dingen nooit meer zal kunnen doen. Trouwens, ik geniet wel van muziek, hoor. In de auto bijvoorbeeld, daar voel ik de bassen door mijn hele lijf. Vaak vragen mensen me of ik het niet mis, mijn gehoor. Ik blijf gewoon Maartje, ik beschouw mezelf niet als 'Maartje die niet kan horen'. Ik leef in mijn wereld, en ik word lang niet altijd met mijn neus op de feiten gedrukt. Integendeel: ik ben zelfs heel tevreden met hoe mijn leven er nu uitziet, ondanks die kleine ongemakken.”

Meer weten over de doven-gemeenschap, Fevlado en haar projecten? Surf naar www.fevlado.be